

Posudek oponenta na diplomovou práci

Bc Věry Doležálkové

Postavení karavanního obchodu v římské Sýrii

Po úvodu, ve kterém autorka vysvětluje svůj přístup k tématu karavanního obchodu, a jak navazuje na předchozí práci bakalářskou věnovanou obdobnému tématu (Centrum a periferie v římské Sýrii), se autorka pokouší shrnout hlavní antické prameny, což lze jistě pochválit, méně všem, že zůstala jen u pramenů helénistických a raně římských a nepřihlédla k podrobnějším často pramenům pozdně římským a byzantským (Kosmas Indopleustes a d.)

Archeologické prameny dostaly v úvodní kapitole jen krátkou poznámku, podobně jako bohatý materiál epigrafický, známý i mimo Palmyru; literaturu uvádí i snadno dostupný český svazek CSIR.

Seznam dováženého zboží byl podán podle Plinia, se zmínkou o několika nálezech textilií. by si zasloužil o doplnění podrobnější literatury francouzské a německé (Parlasca, Schmidt-Colinet); kupodivu jen zcela zběžné a nepřesné je pojednání o tom, co se na východ vyváželo (numismatické práce také chybí. O zajímavé nabatejské keramice, známé až z Arabského zálivu, jsem nenašel skoro nic. Kapitola o transportních amforách převzatá z třetí ruky je velmi nepřesná a mnohé opomíjí; (s. 28-30) nadto zcela pomíjí základní práce dostupné v knihovně ústavu SH – Beirut, Šejch S‘aad, Tell Erfad.

ESA začíná ve 2. stol. př. Kr., dávno před římskou sigillatou v Itálii, v Efezu a Pergamu samém nebyla TS v užším smyslu vyráběna, v Černomoří není ESA skoro známa. Úplně chybí kapitola o nejvýznamnější komoditě vyráběné v Sýrii, sklu. Sošky běžné v Palmyře a Hatře, Seleukii atd., byly dováženy z římské říše, ne z východu.

Amfory v Indii byly většinou dováženy po moři, šperk, gemy a malé skleněné lahvičky s léky a voňavkami nosili velbloudi. Tady by bylo snadné získat další informace o střediscích obchodu a jeho komoditách šířeji z publikovaných prací pracovníků ústavu; základní informace o východní periférii helénistického a římského světa v pracích školitele; o archeologii Hatry a Palmyry i z české knihy J.B. Objevy ve Středomoří s citacemi dalších pramenů, většinou francouzských a belgických (Apameia).

Kapitolky o cenách a finanční administrativě jsou napsány pěkně, ale zasloužily by si doplnění o nedávnou diskusi; výdaje za orientální importy rozhodně římskou říši nehroutily.

Karavanní stezky jsou podány zhruba správně /cum grano salis odpovídaly i novodobým/, musely respektovat terén i síť oáz, ale jejich archeologické doklady jsou nejvýš jen obecně zmíněny; využity nejsou ani dostupné letecké a satelitní snímky, ani výsledky archeologických výzkumů v zemích Arabského poloostrova; cesty v Sýrii jsou dobře známy již z leteckých snímků minulého století.

Pojednání o dálkových trasách je velmi obecné; nevím proč autorka nepřihlédla k několika pracím svého školitele, ani k využití dvou článků J.B. a I.O. v Graecolatinech.

Podobně jen velmi obecné, bez podrobností je pojednání o mozaikách a drobných výrobcích (bronzy, železa, keramika, zvláště významné sklářství), hospodaření s vodou a optimalizace využití krajiny, strohé jsou i kapitoly o karavanních městech v Sýrii. Mnohé informace o Palmyře, Hatře a drobných nálezích jsou dostupné i v publikacích výzkumů ústavu v Beirutu a Hrozného v Šejch Sa'adu a Tell Erfadu; základní o vývoji architektury i s francouzskými prameny též česky v recenzentově knize *Objevy ve Středomoří*.

Chybí také podrobnější pojednání o římském limitu, urbanismu, sochařství a nekropolích karavanních měst.

Pochválit lze styl, srozumitelnost textu, výbornou editaci (nenašel jsem skoro žádné překlepy) i výběr a kvalitu obrázků.

Lze shrnout, že jde o stylisticky i věcně na základě několika anglických příruček sepsaný pěkný historický přehled, který se zejména v kapitolkách o městech, jejich architektuře, umění a řemeslné produkci vyhnul podrobnějším archeologickým pramenům a často kompetentnějším pracím francouzským i dobře dostupným německým; marginální role archeologie ve výkladu diplomové práce působí dojmem, jakoby ani nebyla podána na oboru archeologie, ale historie.

Ze všech těchto důvodů lze práci hodnotit jako velmi dobrou, nikoli výbornou.

V Praze dne 25. 1. 2016

prof. PhDr. Jan Bouzek DrSc